

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/251/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2317218007
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2317218007.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v spore žalobkyne: C. R., narodená XX. S. XXXX, trvalý pobyt: R. XXXX/X, Y., zastúpenej advokátkou: Mgr. Ivica Šišoláková, Minárčiných 888/30, Brezová pod Bradlom, proti žalovanej: Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, Bratislava, IČO: 00 151 653, zastúpenej AK JUDr. Marek Hic, s.r.o., P.O. Hviezdoslavova 10625/23B, Martin, IČO: 36 865 036, o určenie, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov, o vydanie bezdôvodného obohatenia a o zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 8. apríla 2019 č. k. 27C/15/2017-292, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 9 ods. 2, § 11 ods. 1, 4 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil uzavretou zmluvou o spotrebiteľskom úvere dňa 27. marca 2014 medzi stranami konania, na základe ktorej žalovaná poskytla žalobkyňu úver vo výške 6.000,- eur, ktorý sa žalobkyňa zaviazala splácať mesačnými splátkami vo výške 122,41 eur, v počte splátok 120. Žalobkyňa tvrdila úhradu úveru v celosti ku dňu 20. júna 2017 (celková suma zaplatená žalovanou predstavovala 9.129,89 eur). Podľa judikatúry (rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/26/2011) je dohoda o úroku v úverovej zmluve neoddeliteľnou časťou zmluvy podľa § 41 O. z., preto jej neplatnosť by mala za následok celkovú neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ustanovenie § 11 ods. 1 ZoSÚ predstavuje špeciálny predpis vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam a v ňom ustanovený právny následok (bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru) znamená v podstate čiastočnú neplatnosť zmluvy v časti úrokov a poplatkov. Žaloba o určenie čiastočnej neplatnosti zmluvy, predstavuje určenie, že tu nie je právny vzťah založený takýmto úkonom. Žalobkyňa neoznačila žiaden osobitný predpis, z ktorého by naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýval. Neuniesla dôkazné bremeno tvrdenia o existenciu naliehavého právneho záujmu. Na základe prieskumu obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere súd prvej inštancie dospel k záveru, že nedošlo k naplneniu ani jedného z predpokladov uvedených v ustanovení § 11 ods. 1 ZoSÚ (odôvodňujúceho určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov). Osobitne argumentoval vo vzťahu k namietanej absencii náležitosti výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, keďže rozčlenenie splátky na jednotlivé zložky dlhu v úverovej zmluve nebolo potrebné (v zmysle záverov uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017). Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie nemal preukázané dôvody, pre ktoré by bolo možné určiť, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov. Uvedené predbežné posúdenie bolo nevyhnutné vo vzťahu k posúdeniu existencie prípadnej výšky nároku na bezdôvodné obohatenie. K plneniu bez právneho dôvodu zo strany žalobkyne smerom k žalovanej teda nedošlo. Žalobkyňa sa tiež domáhala zaplatenia primeraného finančného zadostučinenia vo výške 500,- eur podľa § 3 ods. 5 ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení

neskorších predpisov). Keďže žalobkyňa ako spotrebiteľka si neuplatnila svoje právo úspešne, nebol splnený základný predpoklad priznania takéhoto nároku. Žaloba bola preto v plnom rozsahu zamietnutá. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), v zmysle ktorého vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanej, v konaní úspešnej v plnom rozsahu, voči žalobkyni. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

2. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa, navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe, alternatívne jeho zrušením a vrátením veci na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnila tým, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na základe vykonaných dôkazov súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa bola v konaní zastúpená Centrom právnej pomoci - občianskym združením ako právnickou osobou zriadenou na ochranu spotrebiteľa, pričom z celkového prístupu ku konaniu je zrejmé, že nie je možné hovoriť o kvalifikovanom poskytnutí právnej ochrany spotrebiteľa a jeho efektívnom zastupovaní. Žalobkyňa ako neznalá právnych noriem ani účinných spôsobov svojej ochrany, dôverovala právnickej osobe, ktorá ju v tomto konaní zastupovala, ktorá však pre svoju neodbornosť a neschopnosť nedokázala žalobkyni poskytnúť účinnú právnu ochranu. Vychádzajúc z uvedeného žalobkyňa označila absenciu procesného zásahu zo strany súdu za nesprávny procesný postup. Žalobkyňa označila za nesprávny aj záver súd prvej inštancie, že predmetná zmluva nevykazuje žiadne nedostatky, pre ktoré by bolo možné považovať poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov. Ako dlžníčka sa zaviazala dlžnú sumu splatiť v mesačných splátkach vo výške 122,41 eur v počte splátok 120, pričom celkové náklady spojené s úverom mali predstavovať 14.696,95 eur. Nie je tak zrejmé, akým spôsobom výpočtu žalovaná ako veriteľ dospelá k tejto sume, keďže v zmluve sa okrem úrokov a nákladov na poistenie neuvádzajú žiadne iné náklady spojené s úverom a súčin $120 \times 122,41$ eur predstavuje sumu 14.689,20 eur. Ide teda o údaj o celkovej čiastke spojenej s úverom nesprávny (nezrozumiteľný), či v splátke je započítané aj poistenie 4,14 eur mesačne (v znení štandardných európskych informácií o spotrebiteľskom úvere priložených k zmluve predstavuje suma 122,41 eur iba splátku istiny). Po zadaní údajov o výške splátky a počte splátok úveru do kalkulačky pre výpočet RPMN sa získa číselná hodnota, ktorá nezodpovedá údajom o RPMN v štandardných európskych informáciách o spotrebiteľskom úvere ani v zmluve o splátkovom úvere. Podľa výpočtu žalobkyne táto hodnota predstavuje 23,88 %. V zmluve nie sú uvedené údaje potrebné pre výpočet RPMN a teda spotrebiteľ má sťaženú možnosť overiť aj správnosť tohto údajja. Ustanovenie § 9 ods. 2 písm. j/ ZoSÚ predpokladá uvedenie všetkých údajov, ktoré boli použité pre dosadenie do vzorca pre výpočet RPMN, čo v zmluve absentovalo. Žalobkyňa mala výhrady aj k údajju o výške úrokovej sadzby, ktorá je v zmluve uvedená 19,90 %. Ak v zmluve nie sú uvedené správne údaje alebo údaje o RPMN, úrokovej sadzbe a celkovej čiastke spojenej s úverom, sú skresľujúce, potom sa vo všeobecnosti tieto údaje považujú za v zmluve neuvedené, na základe čoho by mal byť považovaný úver za bezúročný a bez poplatkov. Výška úrokovej sadzby uvedená v zmluve je o 7 úrokových bodov vyššia, čo súčasne predstavuje oproti priemernej hodnote zvýšenie o viac ako 50 %. Dohodu o úrokovej sadzbe označila žalobkyňa, vzhľadom na jej výšku, za dohodnutú v rozpore s dobrými mravmi. Podľa údajov zverejnených na webovej stránke W. predstavovali priemerné úrokové miery z úverov v čase podpisu zmluvy za obdobné úvery 12,92 %. Predmetná zmluva je potom neplatná pre rozpor s dobrými mravmi ako celok, prípadne je prinajmenšom potrebné považovať poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov, pre absenciu podstatných náležitostí podľa ZoSÚ. Dohodu o úrokovej sadzbe označila žalobkyňa za dohodnutú v rozpore s dobrými mravmi, a teda v zmysle rozhodnutia NS SR sp. zn. 1MCdo/1/2009 neplatná je nielen dohoda o úrokovej sadzbe (úroku), ale celá zmluva o úvere, keďže dohoda o úroku sa považuje za podstatnú náležitosť a nie je možné ju od zmluvy odčleniť. Vzhľadom k tomu, že predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje nesprávne alebo ťažko preskúmateľné údaje o RPMN, úrokovej sadzbe a celkovej čiastke spojenej s úverom, malo sa aplikovať príslušné ustanovenie ZoSÚ.

3. Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhla rozhodnutia súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť. Žalobkyňa si v priebehu konania nespĺnila základné procesné povinnosti, najmä povinnosť riadneho a úplného tvrdenia. Rozhodnutie súdu prvej inštancie spĺňalo všetky požadované atribúty, je riadne odôvodnené, s odkazom na aplikáciu relevantných právnych noriem, s poukazom na judikatúru NS SR, je logické a zrozumiteľné. Uvedené akceptovala i žalobkyňa, ktorá nenamietala nedostatok riadne odôvodnenia, v ktorom musí byť uvedené, o ktorý nesprávny postup súdu malo ísť,

ktoré procesné práva nemohla strana v dôsledku uvedeného uskutočniť, ako došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle ustálenej súdnej praxe, ak má dôjsť k odňatiu možnosti konať pred súdom, musia tu existovať tri pojmové znaky (právne skutočnosti), musí ísť o odňatie možnosti konať pred súdom, nemožnosti konať predpokladaným spôsobom, odňatím možnosti konať pred súdom v dôsledku postupu súdu. V ustanovení § 291 ods. 1 CSP sa zakotvuje možnosť voľby ďalšieho špecifického typu zástupcu, ktorým je právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa. Tým nie sú však dotknuté ustanovenia o možnosti zvoliť si advokáta či iného zástupcu podľa § 89 a nasl. CSP. Žalobkyňa netvrdí, že jej zástupca bol zjavne nespôsobilý a ako sa táto nespôsobilosť prejavila, neuvádza konkrétne skutočnosti a dôkazy. Nebola splnená prvá podmienka prípustnosti odvolacieho dôvodu, a to že šlo o nesprávny postup súdu, ako ani podmienka druhá, t. j. tvrdenie a preukázanie toho, ktoré procesné práva nemohla strana v dôsledku uvedeného uskutočniť, ako ani tretia podmienka, t. j. tvrdenie a preukázanie toho, že uvedeným (neexistujúcim) konaním došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobkyňa nešpecifikovala v čom mali byť porušené pravidlá spravodlivého súdneho konania. Odvolanie neobsahovalo žiadne tvrdenia vo vzťahu k identifikácii toho, ktoré sú tie dôkazy, ktoré boli vykonané, na základe ktorých súd dospel k záveru o nesprávnych skutkových zisteniach, ktoré skutkové zistenia sú nesprávne a z akého dôvodu. Vyjadrenie, že žalobkyňa s názorom súdu nesúhlasí a považuje ho za nesprávny, nespĺňa hypotézu predmetnej právnej normy, keď obsahom odvolacieho dôvodu, resp. odôvodnenia nie je polemizovanie so správnosťou, či nesprávnosťou názorov súdu, ale povinnosť uviesť, ktoré skutkové zistenia sú nesprávne. Z vykonania ktorého dôkazu súd dospel k nesprávnemu skutkovému zisteniu a z akého dôvodu sú skutkové zistenia nesprávne. Žalobkyňa si nespĺnila predovšetkým povinnosť kvalifikovaného tvrdenia a nadväzujúcu povinnosť dôkaznú, čo vylučovalo unesenie procesného bremena a teda úspešnosť žaloby.

4. Žalobkyňa ani len netvrdila, čo má byť bezdôvodným obohatením, neuviedla konkrétne plnenia, ktoré mali vzniknúť z tohto titulu na strane žalovanej. Je zásadne vecou žalobcu tvrdiť skutočnosti a označiť dôkazy na preukázanie skutkových tvrdení. Ustanovenie § 451 ods. 2 O. z. vymedzuje skutkové podstaty bezdôvodného obohatenia, žalobkyňa však netvrdila, čo konkrétne má byť bezdôvodným obohatením. Každé plnenie má svoj samostatný právny osud, premlčuje sa samostatne a samostatne sa posudzuje aj prípadné omeškanie. Ak sa plnenie bez právneho dôvodu poskytuje postupne po častiach, objektívna premlčacia doba začína plynúť pri každej z týchto častí osobitne.

5. Žalobkyňa nielenže riadne podstatné skutočnosti netvrdila, ale žiadne plnenia vo vzťahu k žalovanej ani nepreukázala, hoci na jej strane nie je naplnený žiaden z predpokladov tzv. informačného deficitu, ktorý by teoreticky odôvodňoval prenos dôkazného bremena. Žalovaná poukázala na ustanovenie § 366 CSP, ako aj ustanovenie § 217 ods. 1 veta prvá CSP. Dôvodom odvolania môžu byť len také skutočnosti/prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany, ktoré tu objektívne existovali vo vzťahu k relevantným skutočnostiam v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak odvolateľ uplatnil odvolací dôvod v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f/ CSP a k uvedenému uviedol určité odôvodnenie, je zrejmé, že odôvodnenie nie je v žiadnej korelácii s uplatneným odvolacím dôvodom, keďže neobsahuje žiadne tvrdenia vo vzťahu k identifikácii toho, ktoré sú tie dôkazy, ktoré boli vykonané, tie na základe ktorých súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré skutkové zistenia sú nesprávne a z akého dôvodu, ale naopak, ide o tvrdenia nové, ktoré neboli tvrdené do rozhodnutia súdu prvej inštancie, týkajúce sa skutočností, ktoré tu však v čase rozhodovania súdu prvej inštancie existovali a mohli byť uplatnené. Sú tak neprípustnými novotami v odvolacom konaní. Žalobkyňa neuplatnila ako odvolací dôvod ustanovenie § 365 ods. 1 písm. c/, d/, g/ CSP, čo okrem iného úplne vylučuje možnosť použitia neuplatnených prostriedkov procesného útoku, či namietanie skutkového stavu. Žalovaná v stručnosti uviedla, že ak žalobkyňa namietala, že nie je zrejmé akým spôsobom výpočtu žalovaná ako veriteľ dospela k sume (celkové náklady spojené s úverom) ide o tvrdenia nové, procesne nerelevantné. Spôsob výpočtu celkových nákladov vyplýva z ustanovenia § 2 písm. g/ ZoSÚ. Uvedené náklady sú správne a iné nemôžu byť, banka by nikdy viac ako uvedené nepožadovala. Uvedené je vzhľadom na princíp proporcionality bez právneho významu, keďže ak má uvedený údaj slúžiť spotrebiteľovi pre ekonomické rozhodnutie, je zrejmé, že takýto údaj za uvedených podmienok nemôže byť v neprospech spotrebiteľa (ak bol súhlas s celkovou čiastkou 14.696,95 eur, nepochybne by bol daný súhlas aj so sumou 14.689,20 eur). Do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace zo zmluvou o spotrebiteľskom úvere, najmä poisťné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok. Poisťné sa do celkových nákladov započítava len vtedy, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí tejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský

úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok. Nie je zrejmé ako súvisí s predmetom konania tvrdenie o výške splátky, keď nebolo tvrdené, že by banka niekedy niečo iné ako splátku v uvedenej výške žiadala. Tvrdením novým, neurčitým a špekulatívnym je, že zadaním údajov o výške splátok a počte splátok úveru do kalkulačky na výpočet RPMN je výsledkom číselná hodnota nezodpovedajúca údaju o RPMN uvedenej v štandardných európskych informáciách o spotrebiteľskom úvere ani v zmluve o splátkovom úvere. Nevedno o akej „kalkulačke“ žalobkyňa hovorí ale RPMN sa vypočítava spôsobom uvedeným v prílohe č. 2 ZoSÚ, podľa tam uvedeného vzorca a nie neznámej kalkulačky (ktoré sú často založené na vzorcoch neaktuálnych a sú len orientačné). Presne uvedeným, zákonom vyžadovaným, spôsobom RPMN vyčísluje žalovaná, resp. bankový informačný systém. Ak sa žalobkyňa domnievala, že RPMN nie je uvedená správne, bola povinná kvalifikovane uviesť, z akého dôvodu nie je v súlade so vzorcom v zmysle prílohy č. 2 ZoSÚ. Tvrdením novým, neurčitým a absurdným je tvrdenie o výhrade k údaju o výške úrokovej sadzby, ktorá sa stanovuje dohodou strán, čo z podstaty veci vylučuje, aby uvedený údaj mohol byť nesprávny. Žalobkyňa si zamieňa pojmy maximálna odplata, výška úroku, priemerná, obvyklá úroková sadzba. Je zrejmé, že riadne uvedený úrok 19,9 % ročne nie je údaj v rozpore s dobrými mravmi. Najvyšší súd SR judikoval, že pri posudzovaní dôvodov neplatnosti zmluvy je potrebné rozlišovať medzi dôvodmi neplatnosti, ktoré musia byť účastníkom tvrdené (napríklad nedostatok slobody, vážnosti, rozpor s dobrými mravmi, prípadne omyl). Tvrdenie žalobkyne je vzájomne sa vylučujúce (ak má byť úkon neplatný, nemôže byť súčasne aplikované ustanovenie § 11 ods. 1 písm. b/ ZoSÚ), ale je tiež neurčité, keďže vo vzťahu k uvedeným tvrdeniam sa k odôvodneniu uvedeného odvolacieho dôvodu neuvádzajú žiadne konkrétne. Keďže podmienka nalievavého právneho záujmu sa vzťahuje výlučne na určovací petit a neuvádza sa vôbec nič k ďalším jeho častiam. Súd prvej inštancie správne vychádzal z premisy, že ak je tu možné žalovať priamo nárok na porušenie povinností, nie je možné žalovať na určenie (R 17/1972 a nasl.). Novelizované ustanovenie § 11 ods. 4 (spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou), je účinné od 1.1.2018 a na spory začaté pred účinnosťou by jeho aplikácia spôsobovala porušenie princípu právnej istoty a predvídateľnosti aplikácie práva, rovnako ako porušenie zásady zákazu retroaktívneho pôsobenia právnych noriem, čo by bolo ústavne neakceptovateľné. Uvedené nič nemení na závere vo vzťahu k neprípustnosti určovacej žaloby, ak je tu už priamo žaloba na plnenie, v ktorej je určenie riešené ako prejudiciálna otázka. Vo vzťahu k uplatnenému nároku III. žalobkyňa netvrdí a nepreukazuje žiadne skutočnosti významné z hľadiska uplatnenia hypotézy predmetnej právnej normy v ustanovení ZoOS (napríklad úspešné uplatnenie nároku na súde). Žalobkyňa nielen netvrdila ale nepreukázala žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla založiť opodstatnenosť nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Údajný nárok bol odôvodňovaný domnienkou o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru z dôvodu absencie nerozčlenenia splátky, ktorá úvaha nemá oporu v právnej úprave. Žalobkyňa tak neunesla bremeno tvrdenia, ani dôkazné bremeno.

6. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

7. V prejednávanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom závere neunesení bremena tvrdenia a dôkazného bremena preukázania nalievavého právneho záujmu na požadovanom určení žalobkyne, že úver je bezúročný a bez poplatkov (súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa neoznala žiaden osobitný predpis, z ktorého by nalievavý právny záujem mal vyplývať). Súd prvej inštancie tiež konštatoval, že vo svojej prieskumnej právomoci dospel k záveru o nenaplnení ani jedného predpokladu uvedeného v ustanovení § 11 ods. 1 ZoSÚ, ktorý by odôvodňoval záver o určení, že úver poskytnutý žalovanou žalobkyňou je bezúročný a bez poplatkov, pričom právnu úvahu konkretizoval len vo vzťahu k namietanej absencii obsahovej náležitosti výšky, počtu a termínu splátok istiny, úrokov a iných poplatkov (§ 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ). Na základe uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že nedošlo k plneniu bez právneho dôvodu zo strany žalobkyne. V závere odôvodnil nepriznanie primeraného finančného zadostučinenia uplatňovaného žalobou, z dôvodu, že žalobkyňa ako spotrebiteľka neuplatnila svoje práva úspešne.

8. Súd prvej inštancie pri odôvodňovaní nepreukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení žalobkyňou (o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru) sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s osobitnou právnou úpravou obsiahnutou v ustanovení § 11 ods. 4 ZoSÚ, v zmysle ktorého sa spotrebiteľ môže pred súdom domáhať určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou. Podľa dôvodovej správy k dotknutému ustanoveniu sa s ohľadom na ustanovenie § 137 CSP, zakotvujúce pozitívno-právne členenie súkromno-právnych žalôb na viaceré druhy, zaviedla možnosť spotrebiteľa požiadať pred súdom o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou (ako aj neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere). Zákon o spotrebiteľských úveroch (ZoSÚ) ako osobitný právny predpis pripustil žalobu o určenie uvedenej právnej skutočnosti, v dôsledku čoho žalobkyňa nemala povinnosť preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení (naliehavý právny záujem je daný). Civilné sporové konanie je ovládané zásadou iura novit curia (súd pozná právo). Strany konania nie sú tak povinné uplatnený nárok právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Súd tiež nie je viazaný právnym názorom strany konania a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na stranami tvrdené a súdom zistený skutkový stav dopadajú (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/196/2009). Poukaz súdu prvej inštancie na neoznačenie žiadneho osobitného predpisu žalobkyňou, z ktorého by naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýval, preto nemohol obstať bez vypořádania sa s osobitným typom žaloby, upraveným v ustanovení § 11 ods. 4 ZoSÚ, ktoré má procesnoprávny charakter a nadobudlo účinnosť 1. januára 2018 (článok XVII. teda bol v čase rozhodovania súdu prvej inštancie účinnou právnou normou).

9. V odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie absentovala tiež právna argumentácia vo vzťahu k tvrdeniam žalobkyne, ktorými označila nedostatok jednotlivých obligatórnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa ustanovenia § 9 ods. 2 ZoSÚ (s výnimkou náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ výška, počet a termín splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, ktorá náležite odôvodnená bola). Paušálne skonštatovanie, že „nedošlo k naplneniu ani jedného z predpokladov uvedeného v ustanovení § 11 ods. 1 ZoSÚ“, ktorý by odôvodňoval výrok súdu o určení, že úver poskytnutý žalovanou žalobkyňou je bezúročný a bez poplatkov, bolo preto nepreskúmateľné, postrádajúce zásadné vysvetlenie dôvodov vo vzťahu ku konkrétnej obsahovej náležitosti zmluvy a s ňou spojenej zákonom stanovenej sankcie, či právneho následku.

10. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a dostupnosť právnych služieb, ako i možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa (ktorý koná s dôverou v druhou stranou jej prezentovaný skutkový stav). Z uvedenej koncepcie spotrebiteľského práva vychádzal aj zákon ZoSÚ, ktorý stanovil osobitné náležitosti spotrebiteľskej úverovej zmluvy tak, aby za účelom odstránenia vyššie uvedenej faktickej nerovnováhy bol spotrebiteľ účinným spôsobom informovaný o podmienkach spotrebiteľského úveru a vedel lepšie ako pri nespotebiteľskej úverovej zmluve posúdiť všetky právne dôsledky vyplývajúce pre neho z uzatvorenej úverovej zmluvy. Niektoré ustanovené náležitosti, a to práve tie, ktoré sú uvedené v § 11 ods. 1 písm. b/ ZoSÚ (v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy) zákonodarca v prospech ochrany spotrebiteľa preferoval až do takej miery, že ich neuvedenie v písomnej forme sankcionoval bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru ako sankcie pre dodávateľa, ktorý nerešpektuje zákon a tým spotrebiteľa vystavuje nerovnému postaveniu (uvedené už odznelo v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

11. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

12. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. I.ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne,

teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napr. sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

13. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 220 CSP. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ústavne konformným výkladom ustanovenia § 220 CSP pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore aj úplný, či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práva na tento argument (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

14. Rozhodujúcou skutočnosťou tvoriacou základ pre rozhodnutie súdu sú aj právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné (s ktorými sa súd musí vyrovnáť). Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Vetrenko v. Moldavsko (rozhodnutie z 18. mája 2010) uviedol, že opomenutie zaoberať sa podstatnými argumentmi alebo zjavne svojvoľne (arbitrárne) zaoberanie sa takými argumentmi, je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu.

15. S poukazom na vyššie uvedené, rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Postráda argumentačný základ, ktorý by odvolací súd preskúmal vo vzťahu k posúdeniu konkrétnych žalobkyňou tvrdených obsahových náležitostí zmluvy, nevyhnutných pre vznik právneho úkonu (úverovej zmluvy), s ktorými zákon spája právne významné následky, ako aj tých obsahových náležitostí, s ktorými súvisia zákonné sankcie, ako sú bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru.

16. Vzhľadom na nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, pre ktoré by nebolo možné určiť, že úver je bezúročný a bez poplatkov, nemohol obstáť ani záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní vzniku bezdôvodného obohatenia v dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Rovnako tak nemohol obstáť ani záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní naplnenia zákonom stanovených dôvodov pre priznanie primeraného finančného zadost'učinenia uplatňovaného žalobkyňou v konkrétnej výške.

17. Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

18. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, na základe vykonaného dokazovania, posúdiť predložené listinné dôkazy, za účelom preskúmania všetkých rozhodujúcich skutočností, určovaných hypotézou hmotnoprávných noriem, s prihliadnutím na tvrdenia žalobkyne v žalobe a v priebehu sporu, najmä ZoSÚ (§ 9 ods. 2, § 11 ods. 1), z hľadiska naplnenia zákonom stanovených obligatórných náležitostí zmluvy, absencia ktorých je zákonom sankcionovaná, napr. bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru, prípadne inými právnymi následkami.

19. Súd prvej inštancie sa tiež vysporiada s procesným právom žalobkyne na ochranu svojho nároku podľa osobitnej právnej úpravy, obsiahnutej v ustanovení § 11 ods. 4 ZoSÚ.

20. Súd prvej inštancie bude postupovať v súlade s procesnými zásadami civilného sporového konania, vrátane zásady kontradiktórnosti konania, vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, založeného na základe prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany, ako aj zásady predvídateľnosti postupu

súdu, s prihliadaním na špecifiká v tzv. spotrebiteľských sporoch ako sporoch s ochranou slabšej strany (§ 290 CSP a nasl.).

21. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

22. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, poskytne odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

23. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré žalobkyňa tvrdila, aké dôkazy označila, aké prostriedky procesného útoku použila, ako sa vo veci vyjadrila žalovaná a aké prostriedky procesnej obrany použila. Súd prvej inštancie jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosť považuje za preukázanú a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

24. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

25. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.